

İçindekiler

Bölüm 1

İşletme ve Pazarlama Etiğine Giriş

Yrd. Doç. Dr. Aylin ÜNAL & Dr. Sinan NARDALI

1.1. Etik	2
1.2. Etik-Ahlak İlişkisi.....	3
1.3. Etik Kuramlar	6
1.3.1. Teleolojik Yaklaşımlar	6
1.3.1.1. Egoizm Yaklaşımı.....	7
1.3.1.2. Faydacılık Yaklaşımı.....	7
1.3.2. Deontolojik Yaklaşım.....	7
1.3.3. Diolojik İdealizm Yaklaşımı.....	8
1.3.4. Relativist Yaklaşım.....	8
1.4. İşletme Etiği	8
1.4.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı ve İşletmeler	12
1.4.2. İş Ahlakı ve İşletmeler	13
1.5. Pazarlama Kavramı ve Etik	14
1.6. Etik Pazarlama Anlayışı.....	16
1.7. Etik Pazarlama Anlayışına İlişkin Modeller.....	17
1.7.1. Kohlberg Modeli	17
1.7.2. Organizasyonel Ahlaki Gelişim Modeli.....	19
1.7.3. Olasılık Modeli	20
1.7.4. Pazarlama Etiği Genel Teorisi	21
1.7.5. Sosyal Sözleşmeler ve Pazarlama Etiği Modeli	22
1.7.6. Sentez Modeli	24
1.7.7. Klasik Etik Teorilerine İlişkin Modellerin Genel Bir Özeti.....	25
1.8. Etik Dışı Davranışın Kontrol Altına Alınması ve Etik Kodlar	26
1.8.1. Mesleki Etik Kodlar ve Pazarlama	26
1.8.2. Amerikan Pazarlama Derneği (AMA)'nın Etik Kodları	28

Bölüm 2

Ürünlerle İlgili Uygulama ve Karar Süreçlerinde Etik

Yrd. Doç. Dr. Osman GÖK & Gizem KURT

2.1. Ürün Yönetimi İle İlgili Karar ve Uygulamalarda Etik.....	34
2.2. Ürünlerde Güvenlik Unsuru ve Garantiler	36
2.3. Etiketleme	38
2.4. Taklit Ürünler	39
2.5. Ürünlerin Toplatılması ve Ürün Geri Çağırma.....	40
2.6. Planlı Ürün Eskitme.....	42
2.7. Doğal Çevre Açısından Ürün Kararları	43
2.8. Pazarlama Etiği Açısından Tartışmalı Bazı Ürün Grupları.....	46
2.8.1. Tütün ve Alkol	47
2.8.2. Gıda Ürünleri	48
2.9. Markalama Kararlarında Etik.....	49
2.10. Ürünlerle İlgili Etik Dışı Uygulamalara Dair Yaşanmış Bazı Müşteri Şikayetleri.....	50

Bölüm 3

Fiyatlandırmada Etik

Prof. Dr. Canan AY & Aysun KAHRAMAN

3.1. Fiyatlandırma Konusunda Yaşanan Etik Sorunlar.....	58
3.1.1. Rekabeti Engelleyici Fiyatlandırma Yöntemleri	61
3.1.1.1. Gizli Fiyat Anlaşmaları ve Karteller	64
3.1.1.2. Ezici Fiyatlandırma ve Damping	67
3.1.1.3. Ayrımcı Fiyatlandırma	68
3.1.1.4. Fiyat Sabitleme	70
3.1.1.5. Rakiplerin Fiyat Listelerinde Gerçekleştirdikleri Aynı ve Eş Zamanlı Değişiklikler	71
3.1.2. Tüketicileri Yanıltan ve Tüketicilere Doğrudan Zarar Veren Fiyatlandırma Yöntemleri	71
3.1.2.1. Fahiş Fiyat Uygulamaları	73
3.1.2.2. Hakim Durumun Kötüye Kullanılması.....	75

3.1.2.3. Karaborsacılık.....	77
3.1.2.4. Fiyat Dışı Unsurlarla Fiyat Artışına Yönelik Fiyatlandırma.....	79
3.1.2.5. İndirimli Fiyatlandırma.....	80
3.1.2.6. Fiyat Reklamları	82
3.1.2.7. Birim Fiyatlandırma.....	83
3.1.2.8. Küsuratlı Fiyatlandırma	84
3.1.2.9. Fiyat Farklılaştırma	84
3.1.2.10. Yeniden Satış Fiyatı Belirleme	85
3.1.2.11. Etiket ve Fiyat Listelerine İlişkin Yanıltıcı Uygulamalar	86

Bölüm 4

Tedarik Zincirinde Etik

İdil KACAR & Özlem DÖKÜCÜOĞLU

4.1. Tedarik Zinciri Yönetimi.....	94
4.2. Tedarik Zinciri Yönetiminde Etik Olmayan Davranışlar	95
4.3. Tedarik Zinciri Yönetiminde Etiksel Boyutlar	98
4.3.1. Tedarikçilerle İlişkiler	98
4.3.2. Sosyal Sorumlu Satın Alma	101
4.3.3. Çevreci Faaliyetler ve Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi.....	102
4.3.3.1. Tersine Lojistik	104
4.3.4. Sürdürülebilir Tedarik Zinciri Yönetimi.....	107
4.3.5. Gri Piyasalar	109
4.3.6. Çocuk İşçi Çalıştırma	110
4.4. Tedarik Zinciri Aşamalarının Etik Açısından İncelenmesi.....	111
4.4.1. Kuruluş Yeri Seçimi	111
4.4.2. Stok Yönetimi	112
4.4.3. Taşımacılık	113
4.4.4. Ambalajlama.....	115
4.5. Etik Kodlar	118
4.6. Türkiye’den Bir Lojistik Şirketi Etik Yaklaşımı: Reyşaş Lojistik Etik Kuralları	122

Bölüm 5**Tutundurmada Etik****Yrd. Doç. Dr. Pınar AYTEKİN**

5.1. Reklam ve Etik.....	129
5.1.1. Reklamın Tanımı ve Özellikleri	130
5.1.2. Reklam ve Etik İlişkisi	131
5.1.3. Reklamda Etik Sorunlar	135
5.1.3.1. Aldatıcı Reklamlar	136
5.1.3.2. Karşılaştırmalı Reklamlar.....	138
5.1.3.3. Çocukları Olumsuz Yönde Etkileyen Reklamlar	139
5.1.3.4. Kadınları Olumsuz Yönde Etkileyen Reklamlar.....	141
5.1.3.5. Cinsellik İçeren Reklamlar	144
5.2. Kişisel Satış ve Etik	145
5.2.1. Kişisel Satışın Tanımı ve Özellikleri	145
5.2.2. Kişisel Satışta Etik Sorunlar	146
5.3. Satış Geliştirme ve Etik.....	150
5.3.1. Satış Geliştirmenin Tanımı ve Özellikleri	150
5.3.2. Satış Geliştirmede Etik Sorunlar	151
5.4. Halkla İlişkiler ve Etik	153
5.4.1. Halkla İlişkilerin Tanımı ve Özellikleri.....	153
5.4.2. Halkla İlişkilerde Etik Sorunlar	155

Bölüm 6**Pazarlama Yönlü Halkla İlişkiler ve Etik****Tolga ŞENTÜRK**

6.1. Pazarlama ve Halkla İlişkiler.....	169
6.2. Pazarlama İletişimi ve Pazarlama Yönlü Halkla İlişkiler	170
6.2.1. Pazarlama Yönlü Halkla İlişkilerde Etik Problemler	172
6.2.1.1. Sahte Mesaj ve Sahte İmaj	174
6.2.1.2. Pazarlama Yönlü Halkla İlişkiler ve Medya	178
6.2.1.3. Kriz Yönetimi Uygulamaları	181
6.2.1.4. Suni İhtiyaçlar (False Wants) ve Zararlı Ürünler	184
6.2.1.5. Sosyal Sorumluluğun Ticarileştirilmesi	186

Bölüm 7**Standartlaştırılmış Etik Uygulamalar ve Pazarlama Süreçlerine Etkileri****Levent ARSLAN & Prof. Dr. Canan AY**

7.1. Bir Pazarlama Aracı Olarak İş Etiği	198
7.2. Standartlaştırılmış Etik Uygulamalar	203
7.2.1. Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi	206
7.2.2. Küresel Raporlama Girişimi Sürdürülebilirlik Raporlaması	214
7.2.3. SA 8000 Sosyal Sorumluluk Standardı	223
7.2.4. Adil Ticaret Uygulaması	229
7.2.5. Avrupa Eko-Etiket Programı	235
7.2.6. Üçlü Sorumluluk	241

Bölüm 8**Pazarlama Araştırmalarında Etik****Yrd. Doç. Dr. Burak KARTAL & Yrd. Doç. Dr. Çiğdem SOFYALIOĞLU**

8.1. Pazarlama Araştırmasında Etik İhtiyacı	263
8.2. Pazarlama Araştırmasında Etik Karar Alma ve Etik Kodların Etkisi	264
8.2.1. Pazarlama Araştırmasında Etik Kodlar	264
8.2.2. Etik Kodlar ve Karar Alma	265
8.2.3. Etik Kodların Etkili Olması İçin Yapılması Gerekenler	266
8.2.4. Etik Kodların Faydaları	267
8.2.5. Etik Kodlara Yönelik Eleştiriler	268
8.2.6. Pazarlama Araştırmasıyla İlgili Üst Kuruluşlar ve Etik Kodlar	270
8.3. Pazarlama Araştırmasının Tarafları Arasındaki İlişkilerde Yaşanan Etik Sorunlar	274
8.3.1. Müşteri Açısından Etik Sorunlar	275
8.3.2. Araştırmacı Açısından Etik Sorunlar	277
8.3.2.1. Araştırmacı ile Müşteri İlişkisi	278
8.3.2.2. Araştırmacı ile Araştırma Personeli İlişkisi	281
8.3.2.3. Araştırmacı Kaynaklı Etik Sorunlar İçin Öneriler	282

8.3.3. Cevaplayıcı Açısından Etik Sorunlar.....	283
8.3.3.1. Bilgilendirilmiş Olur (Bilgiye Dayalı Aydınlanma) Hakkı.....	284
8.3.3.2. Mahremiyet ve Gizlilik Hakkı	287
8.3.3.3. Cevaplayıcıların Güvenlik Hakkı	291
8.3.3.4. Cevaplayıcıların Seçme Hakkı.....	292
8.3.4. Halk Açısından Etik Sorunlar.....	294
8.4. Pazarlama Araştırmasında Etiğin Geleceği	295
8.5. Pazarlama Araştırmasında Etik ve Diğer Konular	296

Bölüm 9

Etik Dışı Tüketici Davranışları

Dr. Sinan NARDALI

9.1. Etik Dışı Tüketici Davranışlarının Kavramsal Çerçevesi.....	308
9.2. Etik Dışı Tüketici Davranışlarını Etkileyen Unsurlar	309
9.2.1. Bireysel Etkenler.....	310
9.2.1.1. Bireysel Kontrol Alanı	310
9.2.1.2. Değer Sistemleri	310
9.2.1.3. Ahlaki Gelişim Düzeyi	311
9.2.1.4. Makyavelizm	312
9.2.2. Etik Pazarlama Anlayışı ve Örgütsel Etkenler	313
9.2.2.1. Bireyler Arası Etkileşim.....	313
9.2.2.2. Fırsatları Değerlendirme Etkeni	314
9.3. Etik Dışı Tüketici Davranışlarının Sınıflandırılması	314
9.4. Demografik Özellikler ve Etik Dışı Tüketici Davranışları İlişkisi ..	315
9.5. Tüketicilerin Etik Dışı Davranışlara Verdikleri Tepkiler	317
9.6. Etik Dışı Tüketici Davranışlarına Neden Olan Faktörler	323
9.7. Etik Dışı Tüketici Davranışlarının Etkileri	324
9.8. Etik Dışı Tüketici Davranışlarının Yönetilmesi.....	326

Bölüm 10**Elektronik Ticarete Etik****Doç. Dr. Ayşe ŞAHİN**

10.1. Elektronik Ticaretin Tanımı	335
10.2. Etik Kavramının Tanımı.....	336
10.3. Elektronik Ticarete Karşılaşılan Etik Sorunlar	338
10.3.1. İşletmelere ve Kişilere Ait Özel Verilerin Korunması.....	338
10.3.2. Bilgiye Dayalı Varlıklara Ait Hakların Korunması	342
10.3.3. Vergilendirme Sorunları	345
10.3.4. Bilgisayar İle İlgili Suçlar (Siber Saldırıları)	346
10.3.5. Elektronik Sözleşmelerle İlgili Sorunlar ve Elektronik İmza Sorunu	347
10.3.6. Tüketicilerin ve İşletmelerin Korunması.....	348
10.3.7. Üreticiler İle Araçların Rekabet Halinde Olmasından Kaynaklanan Haksız Rekabet Sorunu	350
10.4. Elektronik Ticaretteki Etik Sorunları Çözmek İçin Çalışan Kurumlar ve Uygulanan Yasal Düzenlemeler	350
10.4.1. Türkiye	351
10.4.2. Avrupa Birliği.....	354
10.4.3. Amerika Birleşik Devletleri	354
10.4.4. Diğer Ülkeler	355

Bölüm 11**Haksız Rekabet ve Etik****Yrd. Doç. Dr. Mustafa YASAN**

11.1. Haksız Rekabet ve Etik İlişkisi	361
11.1.1. Hukuk ve Etik Kavramları Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar.....	361
11.1.2. Etik Kuralları ve Rekabet	365
11.1.3. Haksız Rekabet Müessesesi ve Etik İlişkisi.....	368
11.1.3.1. Türk Hukukunda Haksız Rekabetin Düzenlenişi.....	368
11.1.3.2. Haksız Rekabet Düzenlemelerinde Etiğin Etkisi	371
11.1.3.2.1. Haksız Rekabet Prensipleri ve Etik.....	372

11.1.3.2.2. Haksız Rekabet Düzenlemelerinde Etik Kurallarının İzleri.....	377
11.1.3.2.2.1. TTK'da Düzenlenen Haksız Rekabet Halleri	377
11.1.3.2.2.1.1. Kötüleme (TTK M.57/1)	377
11.1.3.2.2.1.2. Rakibin Kişiliği Hakkında Gerçeğe Aykırı Bilgi Verme (TTK M.57/2)	378
11.1.3.2.2.1.3. Kendisi İle İlgili Olarak Yanıltıcı Bilgi Verme (TTK M.57/3).....	378
11.1.3.2.2.1.4. Gerçeğe Aykırı Sıfatlar Kullanmak (TTK M.57/4), ...	379
11.1.3.2.2.1.5. İltibas (TTK M.57/5).....	380
11.1.3.2.2.1.6. Rakiplerin Elemanlarını Görevi İhmal İçin Azmettirme, Başkasının Ticari Sırlarını Ele Geçirme ve Bu Sırlardan Yararlanma (TTK M.57/6, 7, 8).....	383
11.1.3.2.2.1.7. Gerçeğe Aykırı Şahadetname Verme (TTK M.57/9).....	383
11.1.3.2.2.1.8. İş Koşullarını İhlal (TTK M.57/10) ...	383
11.1.3.2.2.2. Yeni Ticaret Kanunu Tasarısında Haksız Rekabet Düzenlemesi.....	384
11.1.3.2.3. Etiğe Aykırı Rekabet Uygulamalarına Örnekler	386